

PROFESORUL VALENTIN CIORBEA – SEPTUAGINTA QUINQUE ANNIS!

SĂRBĂTOARE A ISTORIOGRAFIEI DOBROGENE

Într-un timp mai puțin propice – în trasatele margeni pandemo-medicale – ale marcării unor date-reper ale Culturii contemporane, nu poate fi ocultată ivirea pe lume, în urmă cu 75 de ani, a decanului Istoriografiei Dobrogene de azi – profesorul de Istorie Valentin Ciorbea (n. 12 octombrie 1946, în centrul Ardealului).

După dispariția regreților Gheorghe Dumitrașcu și Ion Bitoleanu, profesorul Valentin Ciorbea, cel mai prolific istoric dobrogean, se află la timona Corăbiei lui Clio în spațiul dintre Dunăre și Mare, cercetarea trecutului acestuia fructificând-o, de-a lungul anilor, într-una dintre cele mai proifice activități profesionale și editoriale, la nivelul ansamblului național de slujitori ai atât de încercate zeițe tutelare a Istoriei.

Și nu oricum, ci prin o sumă de calități, pe care le relevam în urmă cu un sfert de veac – timpul întărind, și confirmând, conotațiile cu prilejul „semicentenarului istoriografului Portului Constanța” (într-un material apărut în publicația „România de la Mare”, din 1996).

«Deși văduvită de lucrări care să prezinte monografic, tematic ori sintetic, istoria multiseculară a pământului românesc dintre Dunăre și Mare – exceptiile cuvenite ilustreză ideea că atare – istoriografia noastră beneficiază, totuși, de cărți ce vin să releve legăturile românilor cu Marea, cu preocupările și activitățile circumscrise acesteia. Iar cărți fundamentale în acest sens sunt cele elaborate de către prof. univ. dr. Valentin CIORBEA, de la Academia Navală „Mircea cel Bătrân”, dobrogean prin adoptie – este născut în urmă cu o jumătate de veac, la 12 octombrie 1946, în comuna Intergalde, jud. Alba.

Traiectul vieții celui care este *istoriograful Portului Constanța* și al marinei comerciale române – studii liceale la Râmnicu Sărat, universitate la Universitatea „Al.I. Cuza” din Iași (absolvite în 1970), profesor în învățământul preuniversitar din Constanța și Mangalia (în perioada 1970-1975), apoi cadru universitar la Academia Navală „Mircea cel Bătrân” din Constanța (asistent – 1976; lector – 1978; conferențiar – 1990; profesor – 1995) – lasă să se întrevadă o vocație de dascăl și cercetător cu rezultate dintre cele mai notabile, concretizate atât în cariera didactică cât și în cea științifică la cotele cele mai înalte ale profesiunii.

L-am cunoscut în urmă cu două decenii, manevrând rolele ziarelor microfilmate de la Biblioteca Județeană Constanța (*à propos*

– dacă va trebui să i se acorde acesteia vreun nume, poate nu este de prisos să fie luat în considerare cel al ofițerului istoriograf și geograf al Dobrogei, posesorul celei mai remarcabile biblioteci din oraș, până la Primul Război Mondial – *Marin Ionescu-Dobrogianu*; cu meticulozitatea ardeleanului, erau întocmite – parcă le am și acum în fața ochilor – fișele tematici ori de semnalare pe baza cărora a fost elaborată teza de doctorat, în 1982 – *Evoluția Dobrogei între anii 1918-1940. Contribuții la cunoașterea problemelor economice, sociale și politice*. La vremea respectivă, această teză – neapariția ei păgușește istoriografia națională de o valoroasă cercetare, scrupuloasă, temeinic articulată în izvoarele timpului – introducea în ecuația național-teritorială a demersului respectiv o extindere a investigației și asupra județelor dobrogene existente în componența Statului Român în perioada 1913-1940: Durostor și Caliacra. Această abordare unitară a cercetării istoriei naționale reprezintă o prioritate în cercetarea de specialitate, nimeni neinvestigând până la dânsul o asemenea problematică. Este o prioritate și un merit ce se cuvin reținute ca atare.

Prezent, mai apoi, cu numeroase articole de specialitate în reviste din București, Iași, Constanța, Valentin Ciorbea se va remarcă prin sobrietatea și seriozitatea conceperii, a redactării lor. Sunt articole ce pregăteau cărțile de mai târziu, deceniul nouă fiind fructuos în planul apariției studiilor, al participării la numeroase sesiuni științifice, al excerptării din documentele vremii de știri ce vor sta la baza volumelor respective.

Astfel, în 1992 este coautor al volumului *Academia Navală „Mircea cel Bătrân“. Tradiții-Prezent-Perspective* (104 pp.), pentru ca în 1994 să vadă

lumina tiparului lucrarea *Portul Constanța – de la antichitate la mileniul III* (280 pp.) – prima lucrare consacrată Portului apărută în ultimii 55 de ani. Sinteză de mare acuratețe științifică și stilistică – calități proprii tuturor studiilor sale, de fapt –, volumul monografic probează disponibilitatea autorului spre lucrări de largă respirație, atât tematică, cât și cronologică. Scrisă concis, nehazardându-se în aprecieri care nu au suficientă acoperire documentară – lucrarea a umplut un gol în istoriografia consacrată Dobrogei și specificitatei economico-sociale a acesteia. Având educația școlii istorice ieșene – recunoscută în plan național ca fiind superioară, prin acribia și seriozitatea desfășurării cercetării, altor centre universitare –, profesorul constanțean nu s-a limitat doar la a urmări strict evoluția Portului, ci a încadrat această evoluție ansamblului dezvoltării Dobrogei, a întregii țări.

Aceeași viziune impregnată de profesionalism și rigurozitatea documentării este întâlnită și în următoarea carte a domniei sale (scrisă în colaborare cu Carmen Atanasiu) – *Flota maritimă comercială română. Un secol de istorie modernă (1895-1995)*, apărută în 1995 (224 pp.). Si această monografie este deschizătoare în abordarea unei noi teme – este prima carte dedicată, după război, marii comerciale române. Ea urmărește nașterea, întărirea, evoluția acestei componente a economiei naționale, de existență căreia depinde, în bună măsură, prosperitatea și soliditatea prestigiului țării regăsit pe diverse meridiane ale globului. Deși pe alocuri abundă date statistice, caracteristici tehnico-constructive specifice naveelor – și această lucrare se singularizează prin efortul documentar susținut, prin claritatea organizării,

a sistematizării și expunerii sale. La capătul parcurgerii volumului – cititorul rămâne cu convingerea că Statul Român s-a arătat dintotdeauna preocupat de dotarea serviciului său maritim, dezvoltarea flotei comerciale din a doua jumătate a secolului nostru fiind una dintre prioritățile strategice în materie de transporturi, aici fiind investite sume uriașe, inclusiv prin construirea marelui șantier naval de la Constanța și modernizarea celor dunărene.

Consecvent preocupărilor sale, profesorul Valentin Ciorbea se prezintă la marcarea CENTENARULUI Portului Constanța cu o nouă abordare a istoriei acestuia – *Portul Constanța 1896-1996* (208 pp. + 12 pl. color – acestea din urmă, neintercalate, din păcate, în corpul cărții, putând să-i confere, astfel, aspectul de album, intenție în care a fost organizat și materialul propriu-zis). Însoțite de numeroase fotografii, hărți, schițe, grafice – paginile frumoase cărți dedicate CENTENARULUI Portului (mai puțin inspirată ni se pare coperta, aglumnarea desenelor derutând cititorul în lipsa unor explicații lămuritoare) rămân, după părerea mea, cel mai curat omagiu, exprimat la cel mai înalt profesionalism, adus istoriei Portului Constanța la marcarea jubileului său. Alături de celelalte volume, ele consacră o dată în plus calitatea de istoriograf al Portului pe domnul Valentin Ciorbea, care, iată, la împlinirea maturii vârstă de 50 de ani, se înfățișează urbei și istoriografiei naționale cu o nouă întreprindere, pusă sub semnul lui *Clio și al Fortunei cu Pontos*, protecțorii anticului Tomis.

Îți dorim, domnule profesor, să-măt coleg și iubite prietene, multă sănătate și să îți dea Domnul să te bucuri de viață de multe decenii de acum înainte, să ai puterea în a da istoriografiei noastre noi dovezi ale

iubirii față de adevărul istoric, să aduci noi mărturii ale trecerii predecesorilor noștri prin viața atât de tumultuoasă și bogată în fapte a Dobrogei.

„La Mulți Ani”

I. Dobroganu»

Sunt aprecieri cărora, cum spuneam, timpul le-a validat ca atare, cantitativ – și, nu mai puțin, calitativ – **în peste 40 de volume** (de unic autor, coautor, coordonator sau editor) și zeci de studii (aproape 130) apărute în reviste și volume de specialitate.

Travailul științific s-a concretizat în aparițiile editoriale ce sunt de referință în problematicele respective, apreciate ca atare de către confrăți și forurile academice și științifice naționale (istoricul tomitan este laureat al Academiei Române, cu Premiul „Mihail Kogălniceanu”, acordat în 2007; cu alte recunoașteri, între care Premiul „Gheorghe I. Brătianu”, al Societății de Științe Iсторice din România, acordat în 2004).

CĂRȚI DE UNIC AUTOR:

Portul Constanța de la antichitate la mileniul III (Constanța: Editura Europolis, 1994); *Portul Constanța 1896-1996* (Constanța: Editura Fundației „Andrei Șaguna”, 1996); *Evoluția Dobrogei între 1918-1944. Contribuții la cunoașterea problemelor geopolitice, economice, demografice, navale și ale vieții politice și militare* (Constanța: Editura Ex Ponto, 2005) (ediția a II-a, revăzută și reînregită. Cuvânt înainte Florin Constantiniu – Constanța: Editura Ex Ponto, 2008); *Din istoria secolului XX. Vol. I: 1918-1939; vol. II: 1939-1945. Principalele teatre de operațiuni militare*; vol. III (coautor): 1939-1945. *Diplomația războiului* (Constanța: Editura Ex Ponto, 2006, 2007, 2011); *Generalul adjutanț Paul (Pavel) Teodorescu (1888-1891). Vocația creativității. 125 de ani de la naștere* (Constanța: Editura Ex Ponto, 2013); *Istoricul navei-școală „Mircea”. Epopeea 75 (17 mai 1939-mai 2014)* (Constanța: Editura Academiei Navale Mircea cel Bătrân, Constanța, 2014); *Mănăstirea Dintr-un Lemn – un complex monahal unic în România. Monografie istorică / Dintr-un Lemn Monastery – A Unique Monastic Complex in Romania. Historical Monograph* (București: Editura Academiei Oamenilor de Știință din România, București, 2020).

COAUTOR

Academia Navală Mircea cel Bătrân. Tradiții, prezent, perspective (Constanța, 1992) (ediția a II-a: Constanța: Editura Muntenia, 1997); *Flota Maritimă Comercială*

Română. Un secol de istorie modernă – 1895-1995 (Constanța: Editura Fundației „Andrei Șaguna”, 1995); *Școala Militară de maștri militari de Marină „Amiral Ion Murgescu”. Trepte în timp* (Constanța: Editura Muntenia, 1997); *Monografia Academiei Navale Mircea cel Bătrân. Tradiții, prezent, perspective*, Ediția a II-a, (coautor); *Istoricul crucișătorului „Elisabeta”* (Constanța: Ovidius University Press, 2004); *Nava-școală „Mircea”. Epopeea 75 – O istorie în imagini* (Constanța: Editura Academiei Navale Mircea cel Bătrân, 2014); *Istoria Românilor. Vol. II. Tom II: De la Independență la Marea Unire (1878-1918)*. Ediția a II-a, revăzută și adăugită (coord.: acad. Dan Berindei ș.a.) (București: Editura Științifică, 2015); *Ada-Kaleh – Casele de sub ape* (Constanța: Editura Ex Ponto, 2017); *Comunitatea musulmană din România în ilustrate (1898-1940)* (București: Editura Academiei Oamenilor de Știință din România, 2017); *Dobrogea în documente diplomatice românești (1878-1884)* (București: Editura Academiei Oamenilor de Știință din România, 2019); *Dobrogea în anul 1878 după rapoartele Ștefan Fălcoianu și Ioan I. Murgescu* (București: Editura Academiei Oamenilor de Știință din România, 2020).

COORDONATOR

Studii istorice dobrogene (Constanța: Editura Ovidius University Press, 2003); *Germanii dobrogeni – istorie și civilizație* (Constanța: Editura Muntenia, 2006) (Ediția a II-a revăzută și adăugită – Constanța: Editura Ex Ponto, 2014); *Portul Constanța între tradiție, actualitate și perspective* (Constanța: Editura Companiei Naționale Administrației Porturilor Maritime S.A., 2007); *Canalul Dunăre-Marea Neagră între istorie, actualitate și perspective* (Constanța: Editura Ex Ponto, 2008); *Dobrogea 1878-2008. Orizonturi deschise de mandatul european* (Constanța: Editura Ex Ponto, 2008); *In memoriam Liliana Lazia* (Constanța: Editura Ex Ponto, 2012); *Dobrogea în contextul Primului Război Mondial* (București: Editura Top Form, 2017); *140 de ani de la Unirea Dobrogei cu România. Studii istorice* (București: Editura Academiei Oamenilor de Știință din România, 2018); *Localități ale județului Constanța la 140 de ani de la Unirea Dobrogei cu România* (București: Editura Academiei Oamenilor de Știință din România, 2018).

EDITOR:

Istoricul Navelor Școală „Mircea” vol. I, II Constanța: Editura Academiei Navale „Mircea cel Bătrân”, 1997; 1999 (Ediția a II-a – Constanța: Editura Academiei Navale Mircea cel Bătrân, Constanța, 2014); *Album*

fotografic Nava Școală „Mircea”. Supliment fotografic al lucrării *Istoricul Navelor Școală „Mircea”*, vol. II (Constanța: Editura Academiei Navale „Mircea cel Bătrân”, 1999);

Bilder aus der Dobrudscha 1916-1918/ Imagini din Dobrogea (Constanța: Editura Ex Ponto, 2011); *Tătarii în izvoare arhivistice românești Vol. I: Comunitatea musulmană în Arhiva Consiliului Național pentru Studierea Arhivelor Securității* (Constanța: Editura Ex Ponto, 2011);

Denkschrift Der Deutschen Etappen in der Dobuchscha. Abgeschlossen Mitte April 1917/ Memoriu al Administrației Germane din Dobrogea. Întocmit la mijlocul lui aprilie 1917 (Constanța: Editura Ex Ponto, 2012); *Contraamiral Horia Macellariu (1894-1989). Autobiografii din temniță. Miscellanea* (București: Editura Academiei Oamenilor de Știință din România, 2016).

Istoric cu vocația profesoratului, laboriosul cercetător are – după cum se vede și din enumerarea de mai sus – și harul colegialității (a se vedea numeroasele volume întocmite sau coordonate cu alți colegi, aproape toți foști studenți sau doctoranzi), a îndrumătorului onest și consecvent al tinerilor dispuși a se înhăma în cercetarea științifică; în calitate de conducător de Doctorat (cred că, până acum, la peste 30 de doctoranzi), a conferit o alură distinctă, prin seriozitatea științifică a actului de cercetare, „marca Ciorbea”. Iar ca o recunoaștere a locului său la etajul superior al Istoriografiei Naționale stau mărturie, între altele, cele două masive tomuri dedicate domniei sale – urmă cu cinci ani (*Profesorul universitar dr. Valentin Ciorbea la 70 de ani. O viață în sijul muzei Clio*. București: Editura Etnologică, 2016 /876 pp./, volum coordonat de Virgil Coman, Luminița Stelian, Nicoleta (Grigore) Paraschiv –, respectiv, unul, mai aparte, cu totul recent (*Valentin Ciorbea, Profesor universitar doctor, 75. In Honorem. Raportul ucenicilor*. Constanța: Editura Ex Ponto, 2021 /596 pp/, editori: dr. Nicoleta Paraschiv și dr. Luminița Stelian).

Cetitorul, mai atent, poate observa că profesorul Valentin Ciorbea îi sunt familiale ariile de cercetare consacrate Marinei și Portului Constanța, respectiv Dobrogei de după 1878 – cercetări materializate în lucrări de sinteză sau tematice, dar și în extrem de utile ediții de documente. Dar nu numai atât – cele trei volume dedicate Marii Conflagrații Mondiale (mai puțin receptate, din păcate, în rândul cetitorilor) îl situează pe universitarul de la UOC între puținii cunoscători și specialiști a problematicilor militare și politico-diplomatice ale celui de-Al Doilea Război Mondial.

După cum, perseverența și neînstopită aplecare spre noi direcții de cercetare l-au dus ardeleanul-dobroghean spre Oltenia, spațiul în care a întemeiat, în 2014, la Mănăstirea Dintr-un Lemn (de lângă Râmnicu Vâlcea) o instituție de cercetare unică, prin profilul său, în spațiul românesc – *Centrul de Cercetare al Conlucrării Bisericii Ortodoxe cu Armata Română „General Paul Teodorescu”* (și tot dânsului i se datorează și conceperea și editarea, începând din 2014, a anuarului acesta, documentata și luxuriantă revistă „Misiunea”).

Personalitatea profesorului Ciorbea nu se mărginește însă doar la aceste sumar relevante valențe – **cercetător, dascăl, îndrumător, inițiator** –, prezența sa, tonifiantă, în spațiul public aducând un plus nu doar de informații, ci și de cumpărătore judecăți asupra rostului cunoașterii Istoriei, a decelării învățămintelor perene ale acesteia, fără false judecăți, ori cu prejudecăți și partizanate; cunoștințele sale – rezultate din stăpânirea bibliografică și cercetarea arhivistică –, experiența de viață, întreaga activitate științifică și profesională și onestitatea sa conferă credibilitatea și autoritatea unui **autentic intelectual al Agorei tomitane și om de știință al Dobrogei**.

La Mulți și Buni Ani,
distinse Dascăl
și
Senior al lui Clio!